

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Zijn alle talen gelijkwaardig?

Kuiken, F.

Publication date
2019

Published in
Les

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Kuiken, F. (2019). Zijn alle talen gelijkwaardig? *Les*, 212, 15.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Les

Bedankt voor het downloaden van dit artikel.
De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

nt2@uitgeverijboom.nl
redactie@tijdschriftles.nl

Zijn alle talen gelijkwaardig?

In september verscheen een nieuwe editie (in stripvorm) van het boek *Animal Farm* van George Orwell. In dit boek streven de dieren een egalitaire samenleving na, maar al gauw blijkt: *All animals are equal, but some are more equal than others*. Hoe zit dat eigenlijk met talen? Zijn die gelijkwaardig?

Equi-complexity hypothesis

Toen ik aan het eind van de zeventiger jaren taalwetenschap studeerde, leerde ik dat alle talen gelijkwaardig zijn. Waar de ene taal een ingewikkeld naamvalsysteem heeft en een doorzichtige woordvolgorde is dat bij een andere taal precies andersom. Wat de complexiteit van deze twee talen betreft zou je die twee verschijnselen daarom tegen elkaar weg kunnen strepen, zo was de gedachte. Dat idee werd verwoord in de **equi-complexity hypothesis**.

Scheuren en barsten

De laatste tijd ligt de hypothese echter onder vuur. Zo stelt Östen Dahl dat talen die veel in contact zijn (geweest) met andere talen (bijvoorbeeld Engels) minder complex zijn dan talen met minder contact (bijvoorbeeld IJslands). Aan het feit dat een bepaald onderdeel in de ene taal ingewikkelder is dan in een andere, wordt niet getwijfeld. Zo is de morfologie van het Turks vrij complex, maar daartegenover staat een relatief eenvoudige fonologie. In het Chinees is dat precies omgekeerd. Maar het antwoord op de vraag welke van deze twee talen nu complexer is, is niet gemakkelijk te geven, omdat daarvoor ook naar andere componenten moet worden gekeken.

Freiburg

Een poging daartoe vond in september plaats in Freiburg tijdens een workshop over het meten van complexiteit bij talen. Het ging daarbij vooral om syntacti-

sche, morfologische en fonologische complexiteit. De werkwijze daarbij is als volgt: neem een representatief aantal talen en laat daar een aantal complexiteitsmaten op los. Dankzij de digitalisering zijn er tegenwoordig uitgebreide taalcorpora beschikbaar (zoals het Bijbelcorpus of het corpus Universal Dependencies) en bestaan er geautomatiseerde systemen waarmee de complexiteit van een taal snel en gemakkelijk kan worden vastgesteld. Een voorbeeld van zo'n instrument is Coh-Metrix, dat meer dan 200 taalmaten bevat.

Complexiteit en leerbaarheid

Een dergelijke analyse levert lijstjes op van talen die meer of minder complex zijn. Een voorbeeld: als top vijf van morfologisch meest complexe talen kwam uit de bus: Birmees, Egyptisch Arabisch, Russisch, Turks en Georgisch. Het is echter de vraag wat zo'n lijstje zegt, want complex hoeft niet per se moeilijk leerbaar te betekenen, net zo min als minder complex per definitie makkelijk leerbaar is. Daarnaast moet rekening worden gehouden met factoren als transparantie en – in het geval van tweedetaalverwerving – de afstand tussen T1 en T2. Talen zijn gelijkwaardig in de zin dat in alle talen alles kan worden uitgedrukt, maar wat complexiteit en leerbaarheid betreft zou het – in Orwelliaanse termen – best zo kunnen zijn dat sommige talen gelijkjer zijn dan andere.

Folkert Kuiken

Literatuur

Dahl, Ö. (2011). **Are small languages more or less complex than big ones?** *Linguistic Typology* 15(2), 161-170.

